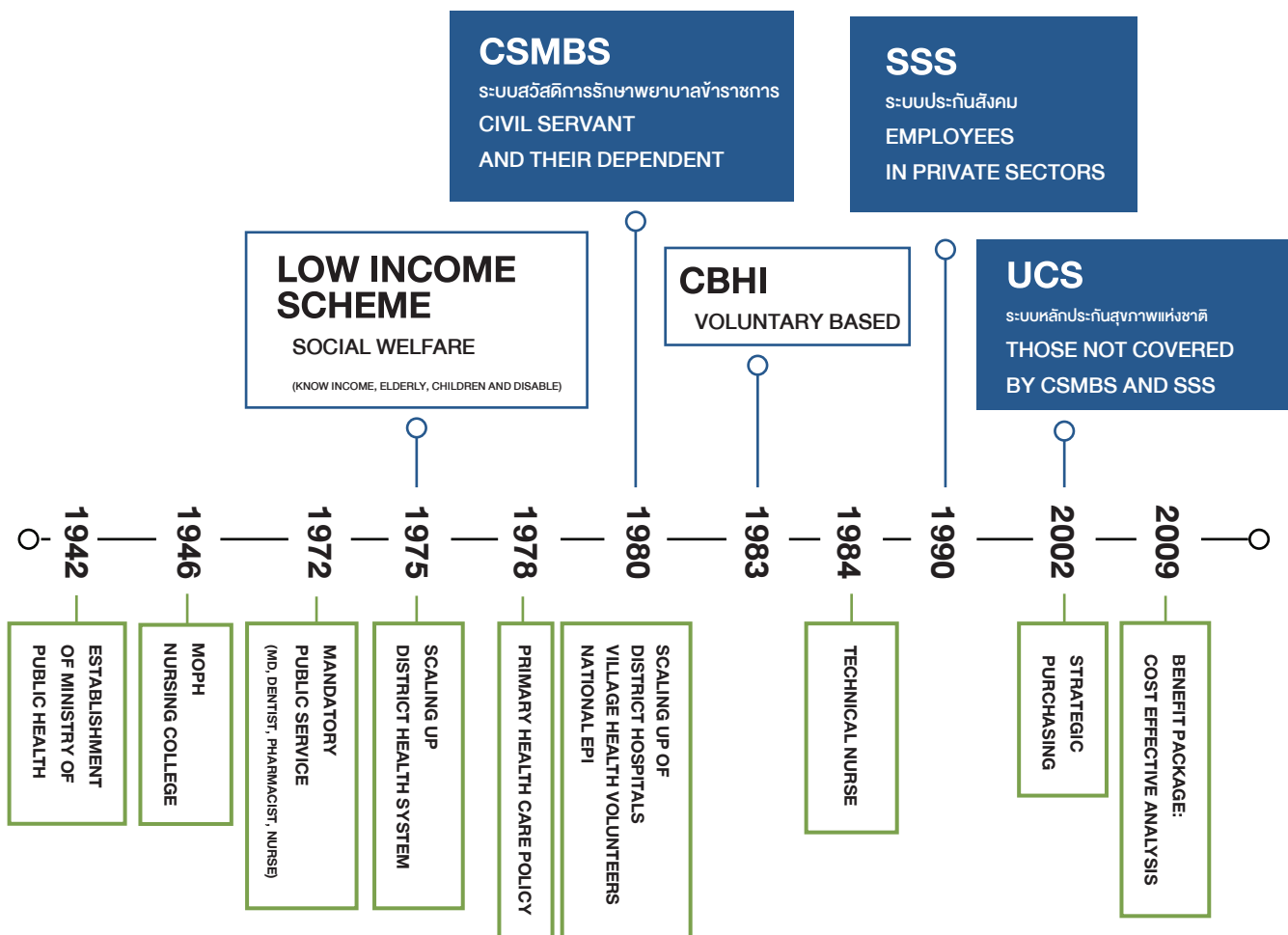

POLICY BRIEF

หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประเทศไทย อยู่ที่ตรงไหนของโลก?

ประเทศไทยสามารถบรรลุหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าตั้งแต่ปีพ.ศ. 2545 ซึ่งในขณะนั้นมีประชากรประมาณร้อยละ 30 ที่ไม่มีสวัสดิการรักษายาบาลใดได้รับความคุ้มครองจากระบบประกันสุขภาพภาครัฐ ดังนั้นการบรรลุหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าจึงทำให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นได้ โดยไม่มีอุปสรรคทางการเงิน ต่อตนเองและครอบครัว

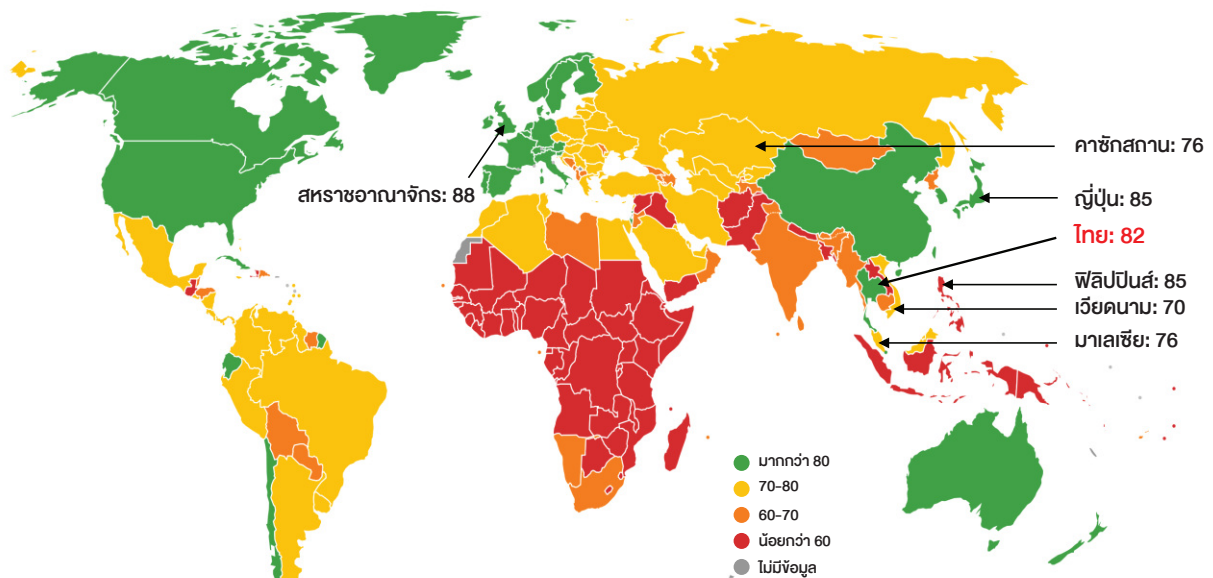
ประเทศไทยเป็นประเทศแรกๆ ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่สามารถบรรลุหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าได้ โดยตลอดระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับพัฒนาการดำเนินงานตามหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าอย่างต่อเนื่อง และมีผลลัพธ์ของการดำเนินงานเทียบกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ดังนี้

ความครอบคลุมบริการด้านสุขภาพที่จำเป็น

ดัชนีความครอบคลุมบริการด้านสุขภาพที่จำเป็น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของ Sustainable Development Goal (SDG) ที่ 3.8.1 ประกอบด้วย 14 ตัวชี้วัดย่อย 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ภาวะเจริญพันธุ์ อนามัยแม่และเด็ก 2) โรคติดต่อ 3) โรคไม่ติดต่อ และ 4) กรณียาการด้านสุขภาพ (บุคลากรด้านสุขภาพ จำนวนเตียง)

ประเทศไทย มีดัชนีความครอบคลุมบริการสุขภาพที่จำเป็น = 82 (ค่าเฉลี่ยทั่วโลก 68)

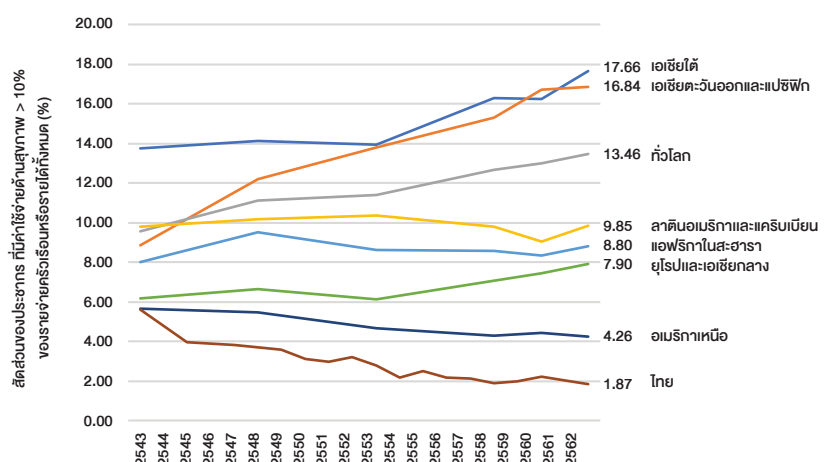
ทั้งนี้ประเทศที่มีค่าดัชนีความครอบคลุมบริการสุขภาพที่จำเป็นมากกว่า 80 ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศในยุโรป ประเทศอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น ประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น

<https://dashboards.sdgindex.org/map/indicators/universal-health-coverage-uhc-index-of-service-coverage>

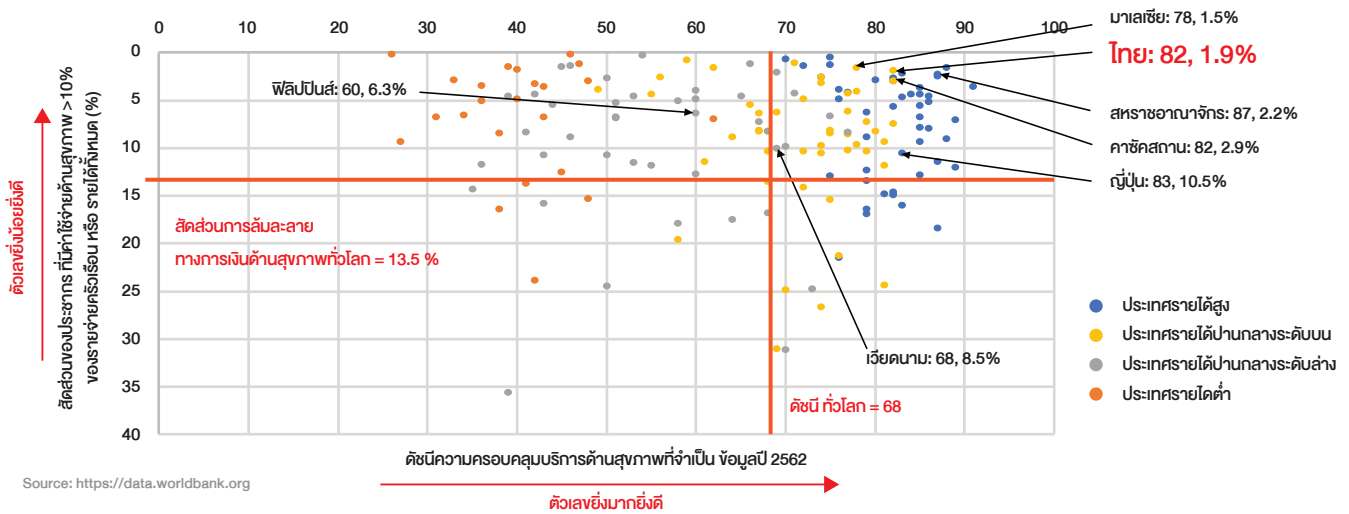
การล้มละลายทางการเงินด้านสุขภาพ

ตัวชี้วัดสัดส่วนครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพมากกว่าร้อยละ 10 ของรายจ่ายหรือรายได้ทั้งหมด ซึ่งเป็นตัวชี้วัด SDG 3.8.2 ระหว่างปีพ.ศ. 2543-2562 พบว่าสัดส่วนครัวเรือนที่ล้มละลายทางการเงินจากค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศไทยต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ โดยประเทศไทยมีสัดส่วนที่ร้อยละ 1.9 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยทั่วโลกเท่ากับร้อยละ 13.46

นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีแนวโน้มของสัดส่วนครัวเรือนที่ล้มละลายทางการเงินจากค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่ลดลงเรื่อย ๆ ตลอดระยะ 20 ปีที่ผ่านมา ซึ่งแตกต่างจากประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ เช่น ยุโรป เอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และแอฟริกา เป็นต้น

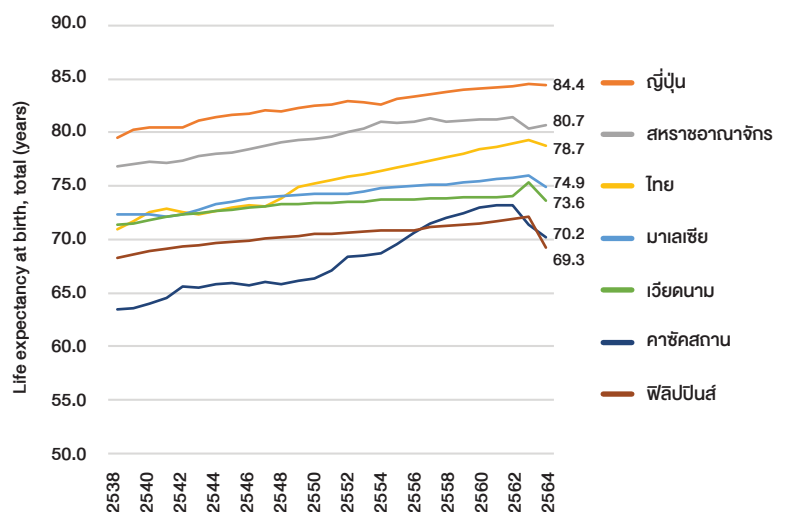
ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบระหว่าง 2 ตัวชี้วัดที่สำคัญที่กล่าวมาเบื้องต้น ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีผลการดำเนินงานที่ดีทั้งในด้านความครอบคลุมบริการด้านสุขภาพที่จำเป็น และการปกป้องครัวเรือนจากการล้มละลายทางการเงินจากค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ

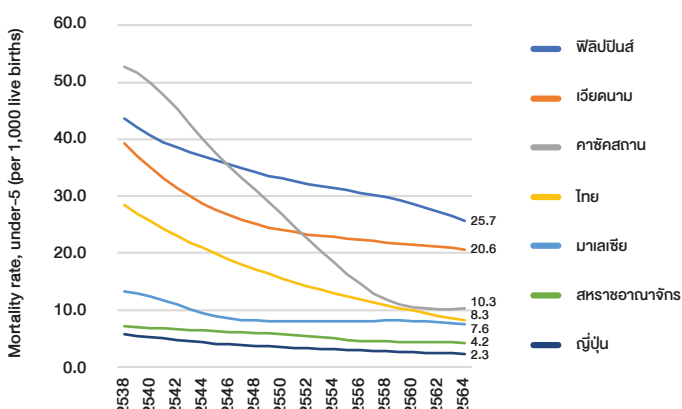
ผลลัพธ์ของการบรรลุหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของประเทศไทย

หลังจากที่ประเทศไทยสามารถบรรลุหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าได้ในปีพ.ศ. 2545 ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการที่จำเป็นได้ นำไปสู่ผลลัพธ์ทางสุขภาพที่ดีขึ้น อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของประเทศไทยในปีพ.ศ. 2564 อยู่ที่ 78.7 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับประเทศสหราชอาณาจักร และสูงกว่าประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชีย นอกจากนี้อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของประเทศไทยยังมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับประเทศพัฒนาแล้วหลายๆประเทศ เช่น ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร เป็นต้น

อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (Life Expectancy at Birth)

อัตราการตายในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน (Under 5 Mortality Rate)

อัตราการตายในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ของประเทศไทย มีอัตราลดลงหลังจากการบรรลุหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ในปีพ.ศ. 2545 อย่างต่อเนื่อง จนในปี พ.ศ. 2564 มีอัตราการตายในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี เหลือเพียง 8.3 ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน ซึ่งอยู่ในระดับใกล้เคียงกับประเทศพัฒนาแล้ว

ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของประเทศไทยยังเป็นรากฐานที่สำคัญในการรับมือกับวิกฤติที่ผ่านมา เช่น ในช่วง มหาอุทกภัย มีการจัดส่ง “น้ำยาล้างไต” ให้ถึงบ้านของผู้ป่วย นอกจากนี้โรงพยาบาลชุมชนยังสามารถรับดูแลผู้ป่วยล้างไตผ่านช่องท้องที่บ้านถูกน้ำท่วมและน้ำยาล้างไตเสียหายหมด

ในช่วงการระบาดโควิด 19 มีการพัฒนาระบบบริการเพื่อให้ประชาชนยังสามารถรับบริการได้ เช่น การนำระบบแพทย์ทางไกลมาใช้ การส่งยาถึงบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ทุกสิทธิการรักษายังเพิ่มความครอบคลุมบริการสำหรับโควิด 19 สำหรับทุกคนในแผ่นดินไทย เพื่อลดผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชนทุกคน

Global recognition of Thai UHC

Professor Amartya Sen Nobel Laureate

“The result of universal health coverage in Thailand has been a significant fall in mortality (particularly infant and child mortality, with infant mortality as low as 11 per 1,000) and a remarkable rise in life expectancy, which is now more than 74 years at birth – major achievements for a poor country. There has also been an astonishing removal of historic disparities in infant mortality between the poorer and richer regions of Thailand; so much so that Thailand’s low infant mortality rate is now shared by the poorer and richer parts of the country.”

Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus Director-General, World Health Organization (WHO)

“Thailand is one of those countries. You are living proof that UHC is achievable and affordable for all countries, at all income levels. Your experience shows that achieving UHC is not quick or easy. It takes time, and it takes sustained political will, and community participation and ownership”

Dr. Jim Yong Kim Former President, World Bank Group

“Thailand’s universal coverage reform dates from 2001. The program has substantially increased health care utilization, especially among the previously uninsured. And the program had already reduced by more than 300,000 the number of Thai people suffering catastrophic health care costs.”

Mr. Ban Ki-moon Former Secretary-General, United Nations

“I commend the National Health Security Office of Thailand. You have not only made all services free, you are also working to extend universal health coverage to all. Thailand has also used innovative approaches to deliver health care to rural populations.”

